

Lao-c'

Tao-te-t'ing (Kniha o Tao a ctnosti)

1.

Tao, o němž možno hovořit, není Věčné Tao.

Jméno, jímž můžeme pojmenovat, není Věčným Jménem.

Bezejmenné jest počátkem nebes a země, pojmenovatelné jest Matkou všech věcí.

Skrze svoji věčnou tajemnost nahlížíme svoji vnitřní podstatu, a skrze její neustálé projevy nahlížíme svoji vnější, omezenou stránku.

Tyto dva proudy vycházejí z téhož zdroje, nehledě na rozličnost pojmenování, a oba jsou považovány za mystérium.

Toto Mystérium mystérií je Branou veškeré existence.

2

Pozná-li celý svět, že krása je krásou, je tím zároveň zviditelněna i jeho špína.

Jestliže si svět uvědomí, že dobro je dobrem, uvědomí si i existenci zla.

Skutečně je tomu tak, skryté a zjevné rodí se jedno z druhého.

Obtížné a lehké doplňují se navzájem.

Dlouhé a krátké vzájemně se vytváří.

Vysoké a nízké vzájemně se vyměřují.

Hlas a zvuk vzájemně se uvádějí v souzvuk.

Rub a líc vzájemně se následují.

Proto mudrc řeší své záležitosti bez konání a šíří své učení bez mluvení.

Neoponuje domněnkám, vznáší je, ale netrvá na nich.

Dělá svou práci, nepřikládá jí však obzvláštní ceny.

Zhostí se svých úkolů, aniž by ulpíval na úspěších.

A právě proto, že nelpí na plodech své práce, nemůže mu nikdo nic vzít.

3

Neprotěžují-li se talentovaní, potlačuje se rivalita a svár mezi lidmi.

Nevyzdvihuje-li se těžko dosažitelný blahobyt, omezuje se nutkání k loupeži a krádeži.

Nevystavujete-li na obdiv věci, vzbuzující žádostivost, lidská srdce budou uchráněna neklidu.

Proto je vláda moudrého založena na

Vyprazdňování srdce od tužeb,

Naplnění břicha potravou,

Oslabení tížádství a

Zpevnění kostí.

Jestliže jedná takto, pak dosáhne, že lidé zůstanou bez poznání a tužeb, a ani vědoucí nenajdou odvahu k činu.

Praktikujte ne-konání a vše bude v pořádku.

4

Tao je jako prázdná nádoba, jež se používáním stává nevyčerpatelnou.

Zdá se býti bezedným, zdrojem všech věcí.

Otupuje všechna ostří, rozmotává všechny zauzleniny, harmonizuje všechna světla, sjednocuje svět v jeden celek.

Skryto v hlubinách, existující odjakživa a navěky.

Nemožno říci, čeho je plodem; zdá se však býti společným předkem všech, otcem všech věcí.

5

Nebesa a země nejsou sentimentální, zachází se všemi věcmi jako se slaměnými psy.

Mudrc není sentimentální, se všemi lidmi nakládá jako se slaměnými psy.

**Prostor mezi nebesy a zemí připomíná měchy:
Je prázdný, avšak zároveň nevyčerpatelný.
Čím více s ním pohybuješ, tím více z něj vychází.
Množstvím slov nelze to vysvětlit.
Je lepší zaobírat se tím, co nachází se v našem nitru.**

6

**Duch zřídla neumírá, je nazýván tajemnou ženskostí.
Vstupní branka tajemné ženskosti je zvána kořenem nebes i země.**

Jak záchvěv babího léta, je jen pouhým náznakem existence; ponoříš-li se do ní, poznáš její nevyčerpatelnost.

7

Nebesa trvají dlouho a země je následuje, v čem spočívá tajemství jejich trvání?

Není to tím, že nežijí pro sebe samé?

Proto taktéž mudrc ustupuje do pozadí, a přesto jej zříme v čele ostatních; nedbá o sebe, a přesto nalézá jistotu a bezpečí.

Není to tím, že skrze jeho nesobeckost uskutečňuje se jeho Já?

8

Nejvyšší forma dobrotivosti se podobá vodě.

Voda dokáže bát prospěšnou všem věcem, aniž by s nimi musela zápasit.

Prodlévá i v místech, jež se všem lidem hnusí.

A právě proto nablízku bývá Tao.

Při výběru svého obydlí usilujte se býti spjati se zemí.

Při zušlechtování své mysli usilujte se ponořit do skrytých hlubin.

Při soužití s druhými usilujte se býti čestným a laskavým.

Při mluvení važte svá slova.

**Při vládnutí udržujte pořádek.
Při obchodování buďte pohotový.
Při každém pohybu pečlivě zvažte nejvhodnější okamžik.**

Jestliže nebudete zápasit s druhými, zůstanete bez újmy.

9

**Lepší než usilovati se o dosažení hojnosti je zastavit se v pravý čas.
Nepřestávaje brousiti svůj meč zjistíš, že jeho ostrí dlouho nevydrží.**

**Naplníš-li svůj dům zlatem a jadeitem, dlouho jej neustrážíš.
Napln svou komoru bohatstvím a poctami a sklidiš jen úrodu nešťestí.**

Cesta nebes nás nabádá:

Jestliže dílo tvé je dokonáno, odejdi do ústraní.

10

Dokážeš pečovati o ducha i duši, abys pak skrze spojení setrval v naprosté harmonii?

Jsi schopen usebrati veškerou svou životní energii k dosažení poddajnosti novorozeněte?

Jsi schopen proprat a pročistit svou vnitřní vizi a očistit ji ode všech nečistot?

Jsi schopen zároveň vládnout státu i milovat lidi, aniž bys využíval obratnosti?

Jsi schopen hrát ženskou úlohu, když se nebeská brána otevírá a zavírá?

Jsi schopen nahlížeti osvíceně do všech směrů, aniž by ses pohnul či jednal?

Pak ved' svůj lid! Pas svůj lid!

Ved' jej, nikoli však pro sebe.

Vykonávej své postavení bez zřetele vlastního prospěchu.

**Bud' mu vůdcem, nikoli řezníkem!
Tomu se říká hluboká Ctnost.**

11

Třicet loukotí se sbíhá v jediném středu; tento prázdný otvor ve středu kol je nezbytným, má-li vůz fungovat.

Když vyrábíme nádobu z hroudy hlíny, teprve prázdný prostor uvnitř nádoby činí ji použitelnou.

Vyrábíme dveře a okna pro obydlí, avšak jen prázdný prostor uvnitř činí dům obyvatelným.

Tudíž, jestliže hmotné má převahu, jen nehmotné činí je užitečným.

12

Pět barev oslepuje oči.

Pět tónů ohlušuje uši.

Pět chutí dráždí jazyk.

Dostihy a hony zdivočují mysl.

Vzácné skvosty svádějí lidi k páchání zla.

A tudíž, moudrý člověk pečuje o své břicho a nikoli o oči.

To, co je uvnitř, upřednostňuje před tím, co nalézá se vně.

13

"Vítej potupu jako příjemné překvapení. Oceňuj pohromy jako vlastní tělo."

**Proč bychom měli "vítat potupu jako příjemné překvapení"?
Protože nejšlechetnějším skutkem je pokora, její předávání je potěšujícím překvapením.**

Proč bychom měli "oceňovat pohromy jako vlastní tělo"?

Jelikož naše tělo je hlavním zdrojem našich pohrom a potíží.

Jestliže nemáme těla, jaké potíže můžeme mít?

Jen tomu, kdo se usiluje dát své tělo na oltář království, může býti říše svěřena.

Jen ten, kdo dokáže tak činit s láskou, je hoden státi se služebníkem světa.

14

Snažíme se to spatřit, marně, neboť je to beztvaré.

Bezúspěšně snažíme se to zaslechnout, je to tiché.

Marně snažíme se to uchopit, je to nehmotné.

Tyto tři atributy jsou nezřetelné a slévají se v jedno.

Jeho horní část není pestrá, jeho spodek není zahalen v šeru.

Nepřetržitě nepojmenovatelné proudí dál, vracejíce se mimo sféru věcí.

Říkáme tomu beztvary tvar, nezobrazitelný obraz.

Nazýváme to nepopsatelným a nepředstavitelným.

Setkáme-li se s tím, nespatříme jeho tvář!

Následující to, nespatříme jeho záda!

Přidržíme-li se bezčasového Tao, dokážeme zvládnout i současné záležitosti.

Poznání počátků uvádí nás do Tao.

15

Dávní mudrci, znalí Tao, byli jemní a ohební, důkladní a chápaví.

Jejich mysli byly příliš hluboké, pro nás nezměřitelné.

A právě pro jejich nezměrnost můžeme jen povrchně popsat jejich vnější rysy:

Opatrnost toho, kdo překračuje v zimě zmrzlou bystřinu.

Plachost toho, kdo žije v strachu ze všech sousedů.

Obezřelost a zdvořilost hosta.

Povolnost ledu během tání.

Prostota neopracovaného kvádrů.

Prázdnota jeskyně.

Nejasnost zakalené tůně.

Vskutku, kdo jiný mohl by klidně a postupně změnit kal v čistotu?

Kdo jiný mohl by pomalu avšak důrazně přejít z nečinnosti v život?

Kdo následuje Tao, nesnaží se naplnit.

A jelikož není nikdy naplněn, může se kdykoliv objevit jako skrytý výhonek, namísto, aby rychle a unáhleně dozrál.

16

Dosažení nejkrajnější prázdnoty.

Poctivé usilování o udržení vnitřního míru.

I když všechny věci najednou dají se do pohybu, nerozjímám o ničem, než o návratu.

K dosažení rozmachu není lepší cesty než navrátit se ke kořenům.

Návrat ke kořenům přináší klid a mír.

Naléztí mír znamená naplnit svůj osud.

Naplňování svého osudu značí být neměnným.

Dosažení neměnnosti bývá nazýváno Osvícením.

Pokud někdo pozná neměnnost, řítí se jen pohromám vstříc.

Pokud poznal neměnnost, pak je schopen všechna nebezpečí rozpoznat a vyhnout se jim.

Je-li tomu tak, pak je schopen vykonávat spravedlnost.

Být spravedlivým znamená být královský.

Být královským znamená být nebeským.

A být nebeským znamená být zajedno s Tao.

Být zajedno s Tao, odolá všem nástrahám.

Tak jako Tao, bude bezpečný a celistvý i poté, co se jeho tělo rozpadne.

17

Nejvyšším typem vládce je takový, jehož si lid není téměř vědom.

Následuje ten, jenž zahrnován je láskou a úctou.

Po něm ten, jehož se národ bojí.

Na posledním místě pak stojí ten, jímž národ opovrhuje, jehož se hnusí.

Nedůvěřuješ-li ostatním, ani oni nebudou důvěřovati tobě.

Mudrc setrvává v pozadí a šetří slovy.

Když splní svoji úlohu a jeho dílo dokonáno jest, všichni praví:

Dokázali jsme to!

18

Jestliže dojde k upuštění od velkého Tao, objeví se morálka a právo.

Rozšíří-li se rozum a důvtip, objeví se zároveň i velké pokrytectví. Dojde-li k narušení harmonie šesti vztahů, objeví se synovská úcta a rodičovská láska.

Jestliže temnota a chaos zavládne v království, objeví se věrní ministři.

19

Vzdej se moudrosti a chytrosti a prospěješ lidu stonásobně.

Vzdej se morálky a práva, a lid se navrátí ke své přirozenosti.

Vzdej se hrabivosti a vychytralosti, a nebude ani lupičů a zlodějů. Toto jsou tři křižovatky Tao z nichž žádná není sama o sobě Cestou.

A tudíž všechny měly by býti podřízeny vyššímu principu:

Usiluj se o prostotu a objímej Prvotní.

Potlač své já a přitáhni otěže svým tužbám!

20

Zapomeň na vzdělanost a prost budeš strastí.

Jaký je rozdíl mezi "jakže" a "ó!"?

Čím se liší "dobré" a "zlé"?

Musím se klanět tomu, čemu se klaní ostatní?

Byť by to bylo nekonečnou hloupostí?

Všichni jsou rozjařeni a veselí, jako když se kochají posvátným býkem, jako když vystupují na Jarní terasu.

Jen já jsem klidný a nedávám na sobě nic znát, jako dítě, které se ještě nezasmálo.

Jsem sám, osamělý jako ten, jenž nemá se kam vrátit.

Všichni žijí v dostatku a nadbytku, jen já nemám ničeho, co bych vlastnil.

Co jsem já za blázna!

Jak zmatenou mám mysl!

Všichni jsou bystří, veselí, já však jsem mdlý, skleslý.

Všichni jsou rázní, bezohlední, já však tichý, plachý.

Mírný jako oceán, bezcílný jak záchvěv vánku.

Všichni jsou usedlí a věnují se svému, jen já tvrdošíjně držím se mimo.

To, čím se nejvíce liším od ostatních, je uvědomění, že mé živobytí pochází od mé Matky!

21

Úspěšnost veškerého našeho konání závisí od toho, zda jednáme v souladu s Tao.

Nic v tomto světě není mimo působení tohoto nejvyššího principu, z něž vyvěrají všechny vesmírné zákony.

Tento princip je všudypřítomný a můžeme jej vnímat na každém kroku.

Tao nemá počátku ani konce, je bez kvality a charakteru, neboť v sobě zahrnuje a sjednocuje navenek protichůdné a neslučitelné jevy.

Tao je univerzální a tudíž nepochopitelné lidským rozumem.

Můžeme je však poznat skrze skutečnou otevřenost.

22

Podřídíš-li se působení Tao, staneš se jeho součástí, a prázdnota tvého nitra bude moci být naplněna čímkoliv.

Dut může býti naplněno, slabé může býti posíleno a nedostatek se může stát ziskem.

Směřování bývá scestné a nutkání hledat a dobývat brání nám dosáhnout vytoužených plodů.

Moudrý člověk usiluje se o jediné: býti v souladu sám se sebou, neboť vnitřní jednota je jedinou cestou k dosažení jednoty se světem.

Vyniká díky tomu, že není samolibý, je ctěn, protože se nevyvyšuje, naráží na odpor, neboť se vyhýbá svárům.

Je svobodný a nezávislý, neboť se podřizuje vesmírným zákonům, uvědomující si, že jimi je řízeno vše.

23

Moudrý člověk je střídmy v mluvě.

Vždyť ani vichřice či liják netrvá celý den.

Ani nebesa, ani země neprojevují se znatelně bez ustání.

Ten, jenž následuje Tao, vyjadřuje moudrost prostým bytím.

Jeho mlčení vyjadřuje mnohdy více než vodopád prázdných slov.

Ten, kdo tiše následuje Tao, jsa zcela otevřen jeho nejjemnějším projevům, ten bude následován.

Moudrý člověk hledá nejprve svůj vlastní střed a teprve poté může se stát středem pro druhé.

24

Ten, kdo se sám vyzdvihuje, postrádá stabilitu, ten, kdo sveřepě setrvává na svých pozicích, není schopen pokroku, kdo vzhlíží sám k sobě, uzavírá se zraku druhých, kdo sám sebe vychvaluje, nedosáhne zásluh.

Jen člověk, jenž si není jist svou dokonalostí, může se zdokonalit. Pouze hlupák setrvává na včerejších názorech.

25

Tao je to, co se skládá ze všech věcí aniž by mělo jakoukoliv formu.

Bylo tu před zemí a nebesy.

Je složené a přesto dokonalé, neměnné a nedělitelné.

Je nehybné a nehmotné, proniká vším, je ve všem, aniž by bylo tím či oním.

Stojíce mimo formu i čas, řídí veškeré věci a jevy v prostoru a času.

Člověk je podřízen zemi, země podléhá nebesům a nad nebesy stojí Tao, jež není závislé na ničem.

26

Z obtížného povstává lehké, pohyb pramení v klidu.

Proto moudrý člověk neopouští lehkovážně stav dostatečnosti a

jistoty kvůli vábné vyhlídce, jež může býti iluzí.

V opačném případě, je-li vládcem země a podlehne-li vábení slávy a moci, může se stát zhoubcem celé říše.

Ten, kdo zná svůj střed a je jednodité osobnosti, může vycházet vždy a za všech okolností ze základu svého nitra.

Pak dokáže jednat rozvážně i uprostřed zmatku a nebezpečí, nepodléhá náladám a hnutím mysli, neposkytne sluchu našeptávajícím a pomlouvačům.

Vystříhá se lehkovážnosti a ukvapenosti, jež by měly za následek ztrátu postavení, v případě vládce i moci anebo celé říše.

27

Správná chůze nezanechává stop.

Správná řeč nezanechává náznak pochybnosti.

Správný výpočet nepotřebuje počítadla.

K správnému uzavření není třeba zámku ani klíče, a přesto je nikdo nezdolá.

K správnému spoutání není třeba provazu ani uzlů, a přesto je nikdo nerozváže.

Proto mudrc bývá vždy laskavý a nikdo jím není oslyšen.

Vždy je připraven pomoci, každý jeho čin je prodchnut nezměrnou dobrotivostí a ničemu neškodí.

To je nazýváno následování Vnitřního Světla.

Pročež bývají dobří lidé učiteli špatných, zatímco špatní lidé jsou svěřenci dobrých.

Nectí si svého učitele, nepečovat o svého svěřence, znamená ubírat se špatnou cestou, ať je dotyčný sebechytřejší.

Tot' hlavní zásadou Tao.

28

Pro člověka je potřebné, aby si uvědomoval a podržel svoji dvojedinost, aby se usiloval udržet ženský i mužský prvek ve vzájemné rovnováze, namísto potlačování jedné či druhé danosti.

Nebot' tato dvojedinost je mu vrozena a k harmonickému prolí-

nání protikladů směřuje vše v přírodě i ve vesmíru.

Navozením harmonické rovnováhy vracíme se prapůvodnímu stavu bytí.

Moudrý člověk měl by se usilovat zbavovat - vždy znovu a znovu - nánosů a nečistot, kterými obaluje jeho jádro vnější svět.

Čas od času měl by se navracet k svému vlastnímu středu, a v tičné nehybnosti posuzovat své činy a názory.

Měl by se uchylovat do ústraní, aby se zde vyprázdnil, zbavil nadbytku a nabral nových sil.

Jenom když se vyprázdní, bude s to opětovně přijímat.

29

Říše, mají-li se státi životaschopnými, musí vznikati přirozeným procesem a v souladu s Tao.

Říše je duchovní nádobou a nemůže býti vytvořena nátlakem a mocí.

Uchýlí-li se vládce k udržení své říše útlakem a násilím, snahou kontrolovat veškeré dění, bude to příčinou všeobecného úpadku, neboť ze strachu může vzejít jenom nenávisť.

Přílišný tlak vyvolává odpor, a proto moudrý vládce ponechává poddaným co nejvíce volnosti.

Tím zajišťuje jak rozkvět své říše, tak i stabilitu své vlády.

30

Moudrý vládce neovládá zbraní svou říši, nepoužívá síly tam, kde to není nezbytné, nepokořuje zbytečně vazaly a nezastrašuje poddané, neboť ponížováním si vytváří nepřátele a vykořisťováním druhých může být sám ožebračen.

Na chudobě lidu nemůže říše bohatnout a zoufalství bývá zdrojem nejstatečnějších činů.

Je-li vládce moudrý a rozhodný, nepotřebuje užívatí násilí, spravedlivá vláda je mocnější než po zuby ozbrojená armáda.

31

Moudrý vládce používá zbraní jen proti násilí, není-li jiné možnosti, použije-li síly proti násilí, pak jen proto, aby je rozhodně zastavil a nikoliv proto, aby je ještě rozhojnil.

To znamená, že by měl bez zášti a msty vzít na milost poražené, a svou velkodušností si zajistit jejich loajlnost.

Je známo, že kosti mučedníků jsou pro říši nebezpečnější než ozbrojené šiky.

V souladu s Tao měl by vládce, jenž dal - pod tlakem nutnosti - usmrtit množství lidí, projevit namísto pýchy lítost, že se tak muselo stát.

Dá-li vládce poraženým triumfálně pocítit ponížení, je jeho vítězství porážkou.

Nespokojí-li se s vytyčením cíle, bude-li nutit poddané, aby konali jen podle jeho vlastního přesvědčení, budou jednat pod tlakem, bez sounáležitosti, a jejich srdce budou otevřena zradě, škodolibosti a mstě.

32

Tao je věčné a beze jména.

Přestože se jeví být prostým principem, je zřejmé, že lidstvo jako celek není s to se mu podřídit.

Pokud se vládce podřídí tomuto principu, podřídí se i jemu lid jeho říše, dojde k souladu země a nebes.

Jestliže vládce měří všem stejně, nevznikne nic, co by rozdělovalo lidi.

Soustředění se na tento jednoduchý a nejvyšší princip je nejdůležitější schopností vládce.

33

Pochopit lidi si vyžaduje chytrost, k pochopení sebe samého je zapotřebí moudrosti.

K ovládnutí lidí potřebujeme sílu, k tomu, abychom přemohli sami sebe, potřebujeme skutečnou moc.

Kdo se dovede uspokojit s tím, co má, žít jednoduše a bez pocitu křivdy, ten je skutečně bohat.

Na to, abych bez potíží dosáhl svých cílů, musí mi tyto být naprosto jasné.

Jsem-li vyrovnán sám se sebou, neplýtvám časem a energií na zbytečné konflikty.

Jsem-li oproštěn od všeho pomíjivého a nepodstatného, stane se mi smrt lhostejnou.

34

Tao je všeobjímajícím a všeprolínajícím principem, jímž se řídí každíčký život.

Přesto nemá ani zásluh ani závazků, nikomu nepatří a ničeho si nepřivlastňuje.

Jeho velikost spočívá v jeho univerzálnosti, nikomu nestraní a ničím se nedá ovlivnit.

Moudrý vládce následuje Tao, skrze sebe nechává působiti nejvyšší princip ku prospěchu všech, nesnaží se vlastnit lidi a činiti z nich loutky, bezduché nástroje svých choutek.

Nesnaží-li se vítězit, vítězství ponechává Tao, a tak se stává velkým.

35

Nenech se unášet společenským děním, přidržuj se Tao, jinak budeš vtažen do konfliktů a pohlcen chaosem.

Nevycházej při svém konání z jednotlivých aspektů, nýbrž výhradně jen ze svého středu, a k němu se vždy i navracej.

Moudrý člověk se vždy znovu navrácí k uvědomování si nejvyššího principu a proto chápe skutečný význam jednotlivých aspektů. Bez skutečné otevřenosti nevidíme Tao, celistvé a harmonické nýbrž jen jednotlivé drobné harmonie, jež - vytrženy z celku - zdají se býti projevy chaosu.

36

**Má-li se něco smrštit, muselo se to nepochybně nejprve roztáhnout; má-li něco zeslábnout, muselo se to nejprve posílit.
Neustálé posilování vede ke zhroucení.
Neustálá rozpínavost vede ke smršštění.
To, co pohlcuje jiné věci, samo se v nich rozplývá.
Nad silou poddajnost vítězí.
Voda drtí skály, proti duchu zbraně jsou bezmocné.**

37

**Stačí, aby se vládcí přidrželi Tao, a národy je budou následovati samy od sebe, bez příkazů a trestů.
Není třeba, aby vládce konal nadmíru, neboť i Tao je nečinné a zároveň není ničeho, co by jím nebylo usměrňováno.
Příklad je mocnějším podnětem než nátlak.
Je-li vládce vnitřně jednolitý, drží-li se svého středu, pak i v říši panuje řád.**

38

**Ctnostný člověk nevystavuje na odiv svou ctnost, bezctný však ctností ohání se neustále.
Moudrý člověk nečiní nic, o čem se nedomnívá, že by mělo být vykonáno; méně moudrý pak jedná tak, jak si myslí, že by jednati mělo, podle všeobecných zvyklostí; hlupák se přidržuje jen obřadnosti, ohání se morálkou a příkazy, bez ohledu na dění kolem. Člověk odtržený od reality není schopen spontánnosti.
Přidržuje se jen slepě dogmat a nedojde-li uznání a souhlasu, sahá k donucování a násilí, neboť jeho obřadnost je jen zástěrkou zmatku.
Proto mudrc setrvává ve svém středu, drží se skutečného Tao; nikoli slupky či květu, nýbrž ovoce.**

39

Od pradávna nebyla nouze o věci, jež by dosáhly Stálosti a Jednoty.

Sjednotilo se nebe a stalo se čistým.
Země dosáhla Jednoty a stala se pevnou.
Duchové dospěli k Jednotě a získali své mystické síly.
Zřídla dosáhla Jednoty a tak se naplnila.
Deset tisíc tvorů dosáhlo Jednoty a stalo se plodnými.
Knížata a králové dosáhli Jednoty a stali se nezávislými vládci světa.
Toto veškerenstvo je tím, čím je výlučně skrze ctnost Jednoty.
Pokud by nebesa nebyla čistá, roztržila by se na kusy.
Pokud by země nebyla pevná, rozsypala by se.
Pokud by duchové neměli mystické síly, přestaly by žít.
Pokud by zřídla nebyla plná, vyschla by.
Pokud by deset tisíc tvorů nebylo plodných, vymřeli by asi.
Pokud by knížata a králové nebyli suverénními vládci, byl by to jejich pád.
Vskutku, pokora je kořenem, z něž vzejde síla, a vysoké musí vyrůstat z nízkých základů.
Proto také knížata a králové nazývají sami sebe bezmocnými, maličkými a nehodnými, označující tak svoji závislost na nízkém.
Vskutku, přílišná důstojnost zdá se býti nedůstojností.
Je nemoudrým zářiti jako jadeit a rezonovat přitom jako sprostý kámen.

40

Navracení se k sobě jest v souladu s Tao.
Smysl nebes a země vyvstává ze života lidstva, bytí zrodilo se z nebytí.

41

Seznámí-li se moudrý člověk s Tao, usiluje se žít v souladu s tímto poznáním; pozná-li Tao nevzdělaný člověk, pokouší se konati v souladu s ním, ale dlouho to nevydrží, poznání se vytratí; setká-li se s Tao hlupák, zajisté se mu bude vysmívat.
Kdyby však Tao nebylo vysmíváno hlupáky, nebylo by tím, čím je.

42

Tao zplodilo jedno, jedno zplodilo dvě, dvě zplodila tři, tři zplodila deset tisíc.

Deset tisíc bytostí nese na zádech Jin a objímá Jang.

Vystupující dech vytváří soulad, harmonii mezi oběma prvky.

Tyto polarity působí tvůrčím způsobem jen když působí vzájemně.

Působení těchto dvou prvků je třetím elementem.

Lidé nejvíce opovrhují osamělostí a malostí, avšak vládcové se jimi honosí.

Cokoliv se zmenšuje, získává, cokoliv se zmnožuje, ztrácí.

Každá jednostrannost hrozí vyústit ve svůj opak.

Shromažďování bohatství zotročuje, hromadění moci zbavuje svobody.

43

To, co je nejpoddanější překonává to, co pod nebesy je nejpevnější.

Nehmotné proniká pevným.

Z toho vyplývá, že i nekonání může být prospěšným.

Učení beze slov, působení skrze nekonání pod nebesy jen málokterí jsou schopni.

44

Co je důležitější, jméno nebo tělo?

Co je přednější, žití nebo vlastnění?

Co je horší, nadobýt nebo ztratit?

Věnuješ-li čemukoliv přespříliš lásky, oplatí se ti stejnou měrou zoufalstvím.

Čím více něčeho nashromáždíš, tím větší bude tvá ztráta.

Uspokojíš-li se s málem, předejdeš zklamání.

Kdo zná svá omezení, vyhne se nezdaru.

Jen tak lze dosáhnout dlouhého trvání.

45

Nejvyšší dokonalost podobá se neúplnosti, právě proto je její působení nevyčerpatelné.

Nejvyšší plodnost zdá se býtí prázdnotou a proto je nevyčerpatelná.

Největší přímost podobá se zhrbenosti, největší dovednost připadá nám jako nemotornost, největší výřečnost zní jako koktání.

Čilost překonává chlad, klid vítězí nad žárem.

Mírumilovnost a klid jsou řádem světa.

46

Řídí-li se říše podle Tao, pak jezdečtí koně hnojí pole.

Jestliže však říše odvrátí se od Tao, rodí se váleční oři v pohraničí.

Není větší nectnosti nad žádostivost, není většího neštěstí, než nespokojenost s tím, co můžeme mít.

Není ničeho horšího, ovládá-li nás nezkrotná touha po zisku.

Jen ten, kdo dokáže se spokojit s tím, co má, bude vždy míti dost.

47

Aniž byste vykročili ze dveří, můžete poznat svět.

Aniž byste vyhlédli z okna, můžete spatřit Cestu Nebes.

Čím dále zajdete, tím menší bude vaše poznání.

Proto mudrc poznává bez cestování, spatřuje bez rozhlížení a koná bez činnosti; namísto toho, aby se pachtil za sny a zápasil s přeludy.

48

Studování spočívá v denním nabývání, praktikováním Tao však denně ztrácíme.

Tím, že pozbýváme a pozbýváme, docilujeme nakonec nečinnosti.

Jsme nečinní, a přesto tu není ničeho, co by zůstalo nevykonáno.

Kdo chce získati říši, musí se zřici všeho, dokud v něm přetrvávají zbytky osobních tužeb a lpění, nikdy nezíská říši.

49

Mudrc nesleduje své zájmy, srdce lidu je jeho vlastním.

Je laskavý k dobrým, stejně tak i k nedobrým, neboť Ctnost je laskavá.

Je věrný oddaným i nevěrným, neboť Ctnost je věrná.

Mudrc kráčí světem ostýchavě, v zájmu světa noří se do jeho kalu. Všichni lidé napínají zrak i sluch, avšak mudrc se jen směje jako dítě.

50

Kdo opouští život, vstupuje do smrti.

Průvodců života je třináct, i průvodců smrti je třináct, třinácti průvodci je živá bytost provázena i tehdy, vstupujete-li do říše smrti.

Proč je tomu tak?

Protože příliš lpí na požitcích.

Říká se, že ten, kdo pochopil život, nesrazí se nikdy s tygrem ani divokým buvolem a bitevním polem prochází bez sebemenší újmy. Neboť buvol nenachází terče pro své rohy, tygr nemá kam zatnout své drápy a zbraň do čeho tnouti.

Proč?

Protože v něm není místa pro smrt.

51

Tao jim dává život, ctnost je ošetřuje, hmota je formuje, prostředí zdokonaluje.

Proto vše bez výjimky vzdává úctu Tao a váží si Ctnosti.

Přestože nikdo není nucen uctívati Tao a vážiti si ctnosti, přetrvává tato úcta a vážnost věčně.

Tao je tím, co vdechuje život všem, Ctnost je šlechtí a podporuje v růstu, chrání je a vyživuje.

Dávati život a nepožadovati ničeho, vytvářeti a nepřivlastňovati si výsledky, vésti a nikoli podmaňovat - to se nazývá skrytou Ctností.

52

Vše pod nebesy vzešlo z téhož počátku.

Tento počátek je Matkou světa.

Kdo zná svou matku, chová se k ní jako její dítě; může se k ní vracet, může se jí vždy přdržet.

Jedná-li tak, setrvává v bezpečí i tehdy, podlehne-li jeho tělo zkáze.

Kdo uzavře veškeré své průchody a uzamkne veškeré brány, oprostí se nepokoje.

Kdo otevírá průchody a rozmnožuje své činy, bude až do konce života bezmocně klopýtat světem.

Viděti malé je znakem pronikavého zření, setrvati slabosti znamená býti silným.

Kdo používá světla, ale navrací se vždy k svému vnitřnímu zření, vyvaruje se neštěstí.

To je cesta, jak možno dosáhnouti Věčnosti.

53

Jestliže máte alespoň špetku moudrosti, měl byste kráčet po Velké Cestě; jedinou vaší starostí bude pak nesejít z ní.

Velká Cesta je nejpřímější, avšak prostý lid miluje cesty poboční.

Jejich dvůr bývá čistý a pečlivě udržovaný, avšak role bývají ponechány býlí na pospas a jejich sýpky poloprázdné.

Zahalují se přepychovými oděvy, opásávají ostrými meči, přecpávají se jídlem a pitím, vlastní více majetku, než mohou využít!

Jsou hlasateli lupičské morálky!

Copak ti mohou vědět o Velké Cestě?

54

Co je dobře zasazeno, to nelze vytrhnout.

Co je dobře uchopeno, to se nemůže vysmeknout.

Vaši potomci budou předávat dědictví skrze obět' předkům řetězu

pokolení bez konce.

Rozvíjej Ctnost v sobě samém a stane se tvou skutečnou součástí.

Rozvíjej ji v rodině a ona jí bude bohatá.

Rozvíjej ji ve společenství a ono bude rozkvétat.

Rozvíjej ji ve státě a on bude prosperovat.

Rozvíjej ji v říši a stane se všeobecnou.

Proto jedinec musí být posuzován jako osoba, rodina jako rodina, společenství jako společenství, stát jako stát, říše jako říše.

Jak mohu poznat svět?

Skrze to, co je v mém nitru.

55

Ten, jenž neochvějně setrvává v Ctnosti, podoben je novorozeňátku.

Bodnutí jedovatého hmyzu se nebojí, dravá zvíř se na něj nevrhá, ani draví ptáci nezaútočí naň svými drápy.

Jeho kosti jsou slabé, svaly chabé, avšak jeho sevření je pevné.

Neví ničeho o spojení muže a ženy, přestože jeho organismus je pro ně již připraven.

Celý den může křičet a neochraptí, neboť je ztělesněním harmonie.

V poznání harmonie je Věčnost, kdo poznal Věčnost, ten dosáhl osvícení.

Neblahým je naháněti se za prodloužením života, podřizování dechu vůli je marným násilím, stejně jako popohánění růstu je zruďné.

To vše je proti Tao, a cokoliv je proti Tao, nebude mít dlouhého trvání.

56

Ten, kdo ví, nehovoří.

Kdo hovoří, ten neví.

Uzavíratí všechny své průchody!

Uzamykati veškeré brány!

Otupovat všechna ostří!

Rozmotávati všechna klubka!

Ztlumiti všechna světla!

Zcelit svět do jediného celku!

Toto se nazývá Mystickým Celkem, jenž nepodlehne pochlebování ani zlobě, zisku ani ztrátě, poctě ani ponížení.

A proto jest na světě nejvyšším.

57

K ovládnání říše stačí normální zákony; k vedení války třeba výjimečných kroků; avšak zvítěziti nad světem můžete jen tak, že jej necháte být.

Jak vím, že je tomu tak?

Skrze to, čím jsem prodchnut!

Čím více zákazů a zábran, tím chudší lid.

Čím ostřejší zbraně lid má, tím větší chaos panuje v říši.

Čím více zručných řemeslníků, tím více neobvyklých věcí se zjevuje.

Čím více zákonů a nařízení vychází, tím více loupežníků a zlodějů přibývá.

Proto mudrc praví:

Nečiním povyk a lid se mění sám.

Miluji klid a lid se navrácí zpět ke svým obyčejům.

Nezasahuji do ničeho a lid bohatne.

Jsem prost tužeb a žádostí, a lid přinavrácí se k prostotě.

58

Tam, kde je u moci klidný vladař, tam jsou lidé prostí a spokojení. Jestliže je vládce prudký a přísný, lidé jsou lstiví a věčně nespokojení.

Neštěstí podmiňuje štěstí, ze zdánlivého štěstí vyklube se neštěstí.

Kdo vidí nejzazší konec tohoto procesu?

Je to řetěz bez konce.

To, co je normální, vbrzku může se změnit v nenormálnost; a slibné obrátit může se v zlověstné; dlouho žil lid v pochybách.

**A proto mudrc srovnává bez osekávání, vytesává bez znetvoření,
vyrovnává bez napětí, osvětluje bez oslnění.**

59

**Při vládě nad lidmi a službě Nebesům nezbytná je skromnost.
Střídmost chrání před zblouděním.**

Vystříhání se bloudění zmnoží naši Ctnost.

Pro Ctnost, v hojnosti nahromaděnou, není ničeho nedosažitelného.

Pro koho není ničeho nedosažitelného, ten může dosáhnouti neviditelného vrcholu.

Jen ten, kdož dosáhl neviditelného vrcholu, může se ujmouti království.

Jen ten, jemuž říše je matkou, může pokračovat sebedéle.

Toto je cesta hlubokého zakořenění a usazení se v Tao, tajemství dlouhého života a nekonečného zření.

60

**Vládnouti velké říši třeba jemně, jako když vaříš malou rybičku.
Jestliže panovník vládne nad říší v souladu s Tao, nemají démoni duchovních sil.**

Nemajíce duchovních sil, neškodí lidem duše zemřelých.

Stejně tak mudrc neškodí druhým lidem.

A jestliže vládce a jeho lid žijí ve vzájemné shodě, všechny plody života mohou obohacovat království.

61

**Velký stát je jako nížina přes kterou se všechny proudy převalují.
Je to nádoba, obsahující vše pod nebesy, Samička světa, která svým skromným poodstoupením v úzadí uklidňuje Samečka.**

Velký stát, nevyvyšujíc se, získá jen.

Malý stát, setrvávající v pokoře, získá též.

Neboť velký stát potřebuje obyvatel po své území a stát malý zas území, na němž by usídlil své občany.

Takto jsou splněny potřeby obou dvou, avšak velká říše neměla by se vyvyšovat.

62

Tao je skrytou zásobárnou všech věcí.

Pokladem čestných, útočištěm zbloudilých a pomýlených.

Dobré slovo dojde ocenění, dobrým skutkem možno podarovat.

Jestliže člověk sejde z pravé stezky, proč bychom jej měli zavržovat?

A tudíž při korunovaci císaře anebo instalování ministrů nech ostatní nabízet jadeitové mísy a vystavovat na obdiv koňská spřežení; je lepší, nabídneš-li Tao, aniž bys učinil krok.

Proč staří přikládali takovou cenu Tao?

Není tomu tak proto, že skrze ctnost může být nalezeno a minulé provinění zapomenuta?

Proto je tím nejcennějším na světě.

63

Působí bez konání.

Snaží se bez úsilí.

Ochutnává bez příchuti.

Povyšuje malé.

Zmnožuje nemnohé.

Laskavostí splácí bezpráví.

Potlačuje strasti v zárodku.

Posiluje velikost v malém.

Všechny těžkosti světa mohou být řešeny, když jsou lehké.

Velké problémy světa lze řešit tak, že se věnujeme jejich malým počátkům.

Proto mudrc nikdy nezápasí s velkými věcmi, pokud není schopen se s nimi vypořádat.

Kdo lehko slibuje, bývá brán s nedůvěrou.

Kdo je lehkovážný, ten narazí na těžkosti.

Proto mudrc, jenž pokládá vše za obtížné, nesetká se nakonec se žádnými těžkostmi.

Je-li něco v klidu, je lehké to udržet.

Snadné je uvažovat o dosud nepřítomném.

Křehké bez nesnází můžeme zlomit.

Sotva zmatelné snadno možno rozptýlit.

Proto potýkej se s problémy dřív, než se projeví.

Vytvářej mír a pořádek předtím, než nastane chaos a nepořádek.

Strom, jenž člověk stěží obejme, také vzešel z tenoučkého proutku.

Věž o devíti patrech spočívá na hromadě hlíny.

A cesta, tisíce mil dlouhá, začíná tam, kde spočívá vaše chodidlo.

Kdo jedná, může pokazit. Kdo svírá, ten ztrácí.

Mudrc nejedná, a tudíž nekazí.

Ničeho se nedrží, a tak nemá co ztratit.

Lidé povětšinou pokazí chod věcí právě ve chvíli, kdy úspěch byl na dosah.

Rozvážnost je-li v počátku a trpělivost na konci, pak vše završeno bude úspěchem.

Proto mudrc usiluje zbavit se tužeb, necení si vzácností, učí se vzdělání bez učení a povzbuzuje davy k návratu odtud, kam byly zavlečeny.

Napomáhá jen všem tvorům naléztí jejich přirozenou podstatu, aniž by si však troufal vodit je za nos.

Za starých časů nehleděli si ti, kdož obeznámeni byli s Tao, příliš osvícení lidu, a raději jej drželi v prostotě.

Proč se lid těžko ovládá?

Protože je příliš chytrý.

A tudíž, kdo ovládá svou říši chytrostí, ten je zločinec; avšak ten, kdož ji ovládá bez toho, že by se uchyloval k chytráctví, je jejím dobrodincem.

Kdo zná tyto dva principy, ten ovládá pravidlo a harmonii.

Přechovávat toto pravidlo a harmonii bez ustání ve své mysli, to je ono, co nazýváme Mystickou Ctností.

**Hluboká a dalekosáhlá je Mystická síla!
Ovládá všechny věci, a vede je k tomu, aby posléze splynuly do
Velké Harmonie.**

66

**Jakto, že moře stalo se králem všech toků?
Protože leží níže než ony!
Proto je se králem všech toků!
A právě proto i mudrc vládne nad lidem svým pokorným vyjad-
řováním; vede lid tím, že sám ustupuje do pozadí.
A tak stojí nad lidem, aniž by ten pocíťoval jeho váhu; stojí-li v
čele lidu, ten to nepocíťuje jako křivdu.
Proto se jím dává celý svět vésti s radostí a bez pocitu malomysl-
nosti.
Právě proto, že s nikým nesoupeří, nikdo nesoupeří s ním.**

67

**Všichni říkají, že Tao je skvělé, avšak zdá se býti obtížnějším, než
cokoliv jiného na zemi.
Avšak právě v tom spočívá velikost mého Tao, že nic pod sluncem
není mu rovno.
Pokud by bylo něčemu na zemi podobno, jaký přízemní by musel
být jeho původ!
Mám Tři klenoty, jichž se pevně držím a které strážím jako oko v
hlavě.
Prvním z nich je Soucit.
Druhým je Skromnost.
Tím třetím je Neusilování o vysoké postavení.
Jelikož jsem soucitný, mohu být smělý.
Jelikož jsem skromný, mohu být velkodušný.
Jelikož neusiluji o vysoké postavení, mohu stanout v čele osvícen-
ných.
Jestliže je člověk smělý, aniž by byl soucitný, je-li velkodušný, aniž
by byl zároveň skromný, jestliže chce vésti, aniž by předtím slou-
žil, pak je jen ubožákem provokujícím smrt.**

**Soucítí ti může pomoci vyhrát válku.
Soucítí ti může pomoci ubránit svůj stát.
Nebesa zaštití toho, kdož soucitem je naplněn, ochrání jej svým
Soucitem.**

68

Dobry vojak nevyznačuje se nikdy dravostí, dobry bojovník nepozná nikdy hněvu.

Nejlepším způsobem, jak porazit bojovníka, je - nečelit mu.

Nejlepším způsobem, jak využít člověka, je sloužit mu.

Tomu se říká ctnost neusilování!

Tomu se říká využití schopností člověka!

Tomu se říká býti zajedno s Nebesy i předky!

69

Vojevůdci mají přísloví:

Lepší býti hostem než hostitelem; lépe ustoupit o stopu než o palec postoupit.

To znamená pochodovat bez pohnutí, zajmout nepřítel, aniž bys mu stanul tváří v tvář, využití neviditelné zbraně.

Není větší pohromy než podcenění protivníkovy síly.

Za podcenění protivníkovy síly můžete zaplatit svým pokladem.

Protože, když se nepřátelská vojska střetnou v bitvě, vítězství připadne většinou straně, kde leží křivda.

70

Mým slovům je velmi lehké porozumět, a lze se jimi velmi lehce i řídit.

Není však nikoho, kdo by je chápal, nikoho, kdo by se jimi řídil.

Má slova mají Předka.

Mé činy mají Pána.

Lidé tomu nerozumí, neboť nechápou ani mne.

Nemnoho jedinců mi rozumí, ti urozenější mne následují.

Protože mudrc odívá se v hrubý šat, jenž zahaluje jadeit v jeho hrudi.

71

**Uvědomovat si vlastní nevědomost, tot' nejušlechtlejší uvědomění.
Považovat svou nevědomost za poznání, tot' duševní choroba.**

Jen tehdy, jsme-li nemocí své choroby, jsme schopni bránit se nemocí.

**Mudrc nebývá chorý, neboť se usiluje státi se chorobou nemocí.
To je tajemství zdraví.**

72

Jestliže nemá již lid strach z moci, znamená to, že přijde ještě tvrdší jho.

Nezasahuj přesprátiš do jejich živobyťi, nekládej příliš těžká břemena na jejich bedra.

Jen nebudeš-li je příliš sdírat, vyvaruješ se jejich odporu vůči svému údělu.

Proto také moudrý člověk zná sám sebe, avšak nevystavuje se na odiv.

**Je na sebe hrdý, aniž by se vyvyšoval nad ostatní.
Cení si více toho, co je uvnitř, než toho vnějšího.**

73

Ten, kdo je statečný ve výboji, bude zabit.

Ten, kdo je statečný a mírný, přežije.

Z těchto dvou druhů chrabrosti jeden prospívá, zatímco druhý je ku škodě.

Některé věci Nebesa odsuzují, aniž bychom znali důvodu.

Ostatně i mudrc je zmaten touto otázkou.

**Cestou Nebes však je, vítězit bez útoku, odpovídat bez mluvení,
nabádat lid k vykročení, avšak bez výzev, konati dle plánů, avšak beze spěchu.**

Širá je nebeská síť.

Přestože je řídká, nic skrze ní neproklouzne.

74

Jestliže lid nebojí se již smrti, k čemu jej strašit smrti přízrakem?

Kdyby se podařilo držeti lidi v neustálém strachu před smrtí, i potom by si nadále troufali porušovat zákon a ty bys mohl dojít přesvědčení, že jsi oprávněn uvěznit je a popravit.

Měl bys však odvahu učiniti tak?

Nezabíjí snad vždy Velký Vykonavatel?

Zabíjet však za Velkého Vykonavatele je tímtěž, jako když budeš otesávat dřevo místo tesařského mistra, i tehdy můžeš hovořit o štěstí, nezasekneš-li si do vlastní paže!

75

Proč lid strádá?

Protože na něj vrchnost uvalila příliš tvrdé daně.

Proto strádá.

Proč se lid těžko ovládá?

Protože jeho vrchnost je malicherná a sleduje jen osobní zájmy.

Proč lid ztrácí strach ze smrti?

Protože vrchnost užívá života přespříliš.

Proto se lid stává k životu lhostejným.

Lid jednoduše nelpí na životě, právě proto je moudřejší než ti, kdož mu přikládají přílišné ceny.

76

Když člověk žije, je měkký a poddajný.

Když zemře, stává se tvrdým a strnulým.

Když rostlina žije, je měkká a křehká, když zemře, zvadne a usychá.

A tudíž tvrdé a strnulé přechází do společnosti smrti; měkké a křehké patří k životu.

Proto se obrovský vojenský kolos zřítí vlastní vahou, stejně jako

suchý strom je zralý pro sekeru.

Silné a velké upadne, skromné a křehké bude pozdviženo.

77

Celý náš vesmír skládá se z cyklů, neustálého přelévání se sil z jednoho extrému do jeho protějšku, silné slábne, aby slabé sílilo; mezi oběma extrémy panuje neustále tatáž spojitost jako mezi lukem a tětivou.

Cestou nebes je snižovati nadbytek i nedostatek.

Lidská společnost nekráčí však vždy touto cestou.

Člověk obyčejně usiluje se zvětšit nadbytek a tím i nedostatek.

Má-li co dobrého, snaží se získati toho co nejvíce, a za cíl nejvyšší považuje dosáhnouti nekonečného nadbytku.

Bez ohledu na to, že ti, kdož mají málo budou míti ještě méně.

Moudrý člověk však následuje zákony všech věcí a nepropadá hromadění čehokoliv.

Koná, avšak neulpívá na plodech své činnosti.

Chápající fungování protikladů a jejich cyklů, rozdává štědře ze svého nadbytku a neulpívá ani na své dokonalosti a moudrosti.

78

Není pod nebesy ničeho, co by bylo slabší a poddajnější než voda. Zároveň však není tu nic, co by jí dokázalo odolat.

Je nepochybným, že i slabé a poddajné může zvítězit nad sebevtrdším a sebesilnějším, tak jako voda, razící si cestu skalami.

Proto moudrý člověk ví, že ústupností možno zlomiti odpor a jemností že lze zdolati překážku, na niž síla jeho nestačí.

Musí se připodobniti vodě, aby odolal zmnoženým úkladům, které by mu jinak zlomily vaz, rozhodl-li by se skálopevně vzdorovat jejich silám, spojeným v téže chvíli.

79

Dostanete-li se do sporu, nutno se nadít toho, že jeho výsledek nás neuspokojí zcela a bez toho, že by v nás zanechal doutnající uhlíky

zášti.

Tedy moudrý člověk zachová se důstojně a vrátí se k denním záležitostem, aniž by ovšem - byť gestem - naznačil pocit, jenž jeho nitro nesdílí.

Není naším posláním zaobírat se otázkami práva či vítězství a stanovovat podíl druhých na našem údělu.

Naším úkolem je pouze řídit se daným během všech věcí a ctností, bez ohledu na to, ku prospěchu koho zdá se býti naše správné jednání.

Jestliže jsme všichni Jedním, není k čemu se přiklonit.

Všichni jsou našimi blízkými, a nestojí před námi jiné poslání, než býti dobrým člověkem.

80

Ach, není nad malý stát s nemnohým obyvatelstvem!

Ačkoli je v něm množství důmyslných vynálezů, necht' lid nemá potřeby jich používatí.

Necht' lidé raději smíří se se smrtí, než by odcházeli do vzdálených končin.

Necht' má tento stát loďstvo i vozidla, hojnost zbraní i brnění, aniž by se však naskytla příležitost k jejich použití.

Necht' lid navrátí se k dorozumívání skrze uzlové písmo.

Viz, že pak bude spokojen se svým pokrmem, jeho oděv i obydlí bude jej uspokojovat, přivykne-li prostému životnímu stylu.

Pak cizí země může nacházet se tak blízko, že jedni mohou slyšet kokrhání kohoutů a štěkot psů v usedlostech země druhé.

A lidé se budou dožívatí vysokého věku, aniž by je nutkání hnalo zasahovat do života těch druhých.

81

Pravda nebývá zahalena krasomluvou, výmluvnost ku prospěchu bývá klamu.

Dobrý člověk projevuje se prostými skutky ve prospěch druhých, ten, jenž vyznačuje se výřečností, nebývá naplněn dobrotivostí.

Ten, jenž vystavuje na odiv své vědomosti, nebývá zřídlem moud-

rosti.

Ušlechtilý člověk neshromaďuje ani věci, ani pocty.

Čím více rozdává, tím více má, rozdáváním druhým obohacuje sebe.

Dělí-li se s jinými o své úspěchy, i jejich úspěch stává se jeho vlastním.

Nebeským principem je vzájemný prospěch a neškodění si, moudrý člověk je si vědom toho, že zdrojem jeho odměny je konání samé, jeho vědomí souladu s nejvyšším principem, jeho pocit, že vykonal jen to, co vykonal měl.

Tao-te-t'ing, Kniha o Tao a ctnosti

Mistr Lao-c' (žil pravděpodobně v 5.století před Kristem) je považován za autora nejvýznamnějšího taoistického kánonu Tao-te-t'ing. Čínský historik S'-ma Čchien (cca 145-86 př.Kr.) o něm píše: Lao-c' pocházel z vesnice Kü-čchen v kraji Li, v lenním státě Čou. Jeho rodné jméno bylo Li, mužské jméno Po-jang a čestný posmrtný titul Tan. Původně byl historikem státního archivu v Čou. Kchung-c' (Konfucius) byl údajně jeho starším současníkem. Podle tradice se prý Kchung jednou vypravil do státu Čou, aby se Lao-c' otázel na ceremoniál. Lao-c' mu řekl: "Lidé, o nichž mluvíš, už dávno zpráchnivěli a zanechali nám jen slova". A dále pravil: "Nalezne-li urozený člověk svou dobu, povznese se, nenalezne-li ji, odejde a zanechá po sobě jen plevel. Dobrý obchodník pečlivě skrývá své poklady, jako by jeho domu hrozila bída, urozený a ctnostný muž se navelek jeví jako hlupák. Vzdej se, příteli, své pýchy a svých přání, svých povrchních gest a ctižádnostivých plánů."

Převzato ze stejnojmenné publikace (nakladatelství CAD PRESS, edice Světové duchovní proudy, svazek 45, ISBN 80-85349-37-X).